

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Управління безпекою, автономність та відповідальність в професійній діяльності»

Ступінь освіти	магістр
Спеціальність	141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
Освітня програма	Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
Тривалість викладання	весняний семестр (3 чверть)
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години
практичні заняття:	1 година
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2288>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Управління безпекою, автономність та відповідальність в професійній діяльності»

Інформація про викладача:

Чеберячко Юрій Іванович (лекції)

Професор кафедри ОП та ЦБ, професор, доктор технічних наук

Персональна сторінка:

https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/cheberyachkou/

E-mail:

cheberiyachko.yu.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Управління безпекою, автономність та відповідальність в професійній діяльності - нормативна дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців з вищою освітою здатності до ініціативності, відповідальності та навичок до превентивного і аварійного планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, уміння приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях, лідерських якостей на посаді керівника.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо ініціативності, відповідальності та навичок до превентивного і аварійного планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, уміння приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях, лідерських якостей на посаді керівника, знання міжнародних норм і законодавства України з питань безпеки.

Завдання курсу:

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Управління безпекою, автономність та відповідальність в професійній діяльності» магістри мають бути здатними управляти складними робочими процесами у сфері безпеки, у тому числі непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів; об'єктивно оцінювати результати діяльності персоналу та колективу, приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, здійснювати планування та управляти заходами безпеки професійної діяльності.

3. Результати навчання:

Дисциплінарні результати навчання:

- Аналізувати систему управління безпекою, оцінювати її спроможність та достатність для прийняття обґрунтованих рішень у сфері електроенергетики, електротехніки та електромеханіки;
- Проявляти лідерські якості на посаді керівника, використовувати знання з питань управління безпекою в професійній діяльності;
- Визначати основні функції та завдання систем управління цивільним захистом, охороною праці та навколишнього середовища;
- Здійснювати планування та управляти заходами безпеки професійної діяльності, проявляти ініціативність, автономність та відповідальність при прийнятті рішень у складних та непередбачуваних ситуаціях.

4. Структура курсу

1 Загальні відомості про систему управління безпекою.
Класифікації надзвичайних ситуацій та аварій.
Сучасні ризик орієнтовані підходи до управління безпекою
Поняття системи управління безпекою. Загальна блок-схема системи управління безпекою. Структура системи. Ієрархічні рівні
Правові, соціально-економічні, технічні, організаційні, медичні, екологічні, психологічні та етичні аспекти управління безпекою
2 Система управління охороною праці
Система управління охороною праці як сукупність об'єкта та суб'єкта управління. Структура системи. Державний, галузевий, регіональний та виробничий рівні системи
Загальна структура органів управління. Державне управління охороною праці. Управління охороною праці на регіональному рівні. Управління охороною праці на

виробничому рівні
Обов'язки та повноваження роботодавця. Обов'язки та повноваження посадових осіб підприємства. Треступеневий контроль за станом охорони праці. Права та обов'язки працівників
Служба охорони праці. Комісія з питань охорони праці
Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці
3 Основні функції та завдання системи управління охороною праці
Перелік функцій і завдань системи управління охороною праці
Загальні функції і завдання управління охороною праці: інформаційне забезпечення, планування робіт, організація та координація робіт, навчання з охорони праці, реєстрація та облік, стимулювання охорони праці, пропаганда та виховання безпечної поведінки, контроль за станом охорони праці
Спеціальні функції і завдання управління охороною праці
Опрацювання нормативних актів
Професійний добір
Регламентация процесу праці
Атестація робочих місць за умовами праці
Паспортизація об'єктів
Ліцензування та сертифікація
Експертиза
Забезпечення безпечності обладнання, процесів, будівель, споруд та територій
Забезпечення санітарно-гігієнічних умов праці, санітарно-побутового, лікувально-профілактичного та медичного обслуговування
Погодження та видача дозволів
Попередження про небезпечні ситуації
Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій
Фінансування робіт
Управління фондами охорони праці
Наукове забезпечення
4 Система управління цивільним захистом
Організаційні та правові основи захисту. Єдина державна система цивільного захисту. Структура системи. Ієрархічні рівні системи
Головні завдання Єдиної державної системи цивільного захисту. Органи державного управління цивільним захистом та їх функції. Функціональне призначення органів управління різних ієрархічних рівнів
Організаційна структура цивільного захисту України. Керівництво підсистемами Єдиної державної системи цивільного захисту. Пункти управління. Комісії з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Сили цивільного захисту
Основні функції та завдання системи цивільного захисту. Склад та основні завдання сил цивільного захисту
Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту. Аварійно-рятувальні служби
Формування цивільного захисту. Спеціалізовані служби цивільного захисту. Добровільні формування цивільного захисту
Режими функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту
Організація цивільного захисту на об'єктах господарювання
5 Автономність та відповідальність при прийнятті рішень. Прийняття рішень у складних та непередбачуваних ситуаціях. Превентивне та аварійне планування

Поняття автономності та відповідальності. Автономність і відповідальність як здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності. Формування відповідальності та розвиток автономності
Автономність студента. Автономізація навчального процесу
Процес розробки управлінських рішень. Складності, які виникають в процесі прийняття управлінських рішень в непередбачуваних ситуаціях. Основні причини, які призводять до невизначеності ситуації при прийнятті та реалізації управлінських рішень. Процес реалізації управлінських рішень. Фактор вичерпності ресурсів
Планування як процес визначення цілей і завдань організації на певну перспективу та вибір оптимального шляху їх досягнення й ресурсного забезпечення
Функція планування в системі управління безпекою
Перспективне планування
Середньострокове планування
Поточне планування
Принципи планування: системності, безперервності, гнучкості, збалансованості, точності та участі
Вимоги до планування заходів для запобігання надзвичайних ситуацій та мінімізації їх можливих наслідків: реальність, цілеспрямованість, конкретність
Планування як частина єдиного процесу керування ризиком. Сценарії виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій
Вимоги до складу, змісту та форми плануючої документації
6 Забезпечення стійкості функціонування об'єктів у надзвичайних ситуаціях. Прийняття контрзаходів, евакуація та захист персоналу
Поняття стійкості функціонування об'єктів. Стійкість функціонування промислового підприємства в надзвичайних ситуаціях. Стійкість технологічної (технічної) системи. Втрата стійкості функціонування
Оцінка потенційної стійкості функціонування об'єкта. Підвищення стійкості функціонування об'єктів енергетики. Основні напрями підвищення стійкості об'єктів
Поняття евакуації. Планування евакуаційних заходів. Способи евакуації. Евакуаційні органи: евакуаційні комісії; збірні евакуаційні пункти; евакуаційні приймальні комісії, приймальні евакуаційні пункти та проміжні пункти евакуації
Забезпечення заходів з евакуації: радіаційний, хімічний та медичний захист, матеріальне, технічне, транспортне забезпечення, охорона громадського порядку
7 Керівництво аварійно-рятувальними та відновлювальними роботами. Домедична допомога
Режими підвищеної готовності та надзвичайної ситуації
Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Керівництво роботами до прибуття керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Підпорядкування аварійно-рятувальних підрозділів, що залучаються до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Відповідальність за управління аварійно-рятувальними роботами
Штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації
Залучення сил цивільного захисту до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Залучення до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів. Залучення до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій громадських організацій
Домедична допомога як комплекс термінових заходів, направлених на усунення

небезпечного для здоров'я і життя людини стану при нещасних випадках, отруєннях та раптових захворюваннях
Надання домедичної допомоги
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Опрацювання законодавства та нормативно-правових актів з питань управління охороною праці
Розслідування нещасних випадків та аварій
Опрацювання законодавства та нормативно-правових актів з питань управління цивільним захистом
Надання домедичної допомоги

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 7-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Поточна успішність складається з успішності з контрольної роботи (40 балів), оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 6 завдань по 5 балів, максимально здобувач може отримати 30 балів) та оцінок за виконання самостійної роботи (30 балів: 6 звітів, які захищаються на практичних заняттях, де кожна оцінюється максимально по 5 балів). Отримані бали за контрольні роботи, практичні заняття та виконання самостійної роботи додаються. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання	Залік відбувається у письмовій формі, білети складаються з 40 тестових завдань та 10 відкритих запитань. Кожний тест має одну або декілька правильних варіантів відповіді. Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 2 бали. Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 2 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за залік: 100
------------------------------	--

Практичні заняття	Дискусії, обговорення, де відпрацьовуються навички критичного мислення та аналізу, комплексного вирішення проблем, з використанням індивідуального та креативного підходу. Практичне завдання оцінюється за двома складовими: оформлення звіту та участь у дискусіях. Максимально оцінюються у 30 балів.
Самостійна робота	Кожен здобувач/ка повинен/на підготувати по 6 звітів, які необхідно захистити на практичних заняттях. Кожний звіт оцінюється по 5 балів. Максимально оцінюється в 30 балів (6 звітів × 5 балів).
Контрольні заходи	Контрольна робота максимально оцінюється у 40 балів (30 тестових завдань). Максимально оцінюється в 60 балів.

6.2.1 Критерії оцінювання *практичного заняття*:

Кожне практичне завдання оцінюється за двома складовими: оформлення звіту та участь у дискусіях.

Оформлення звіту до практичного заняття:

а) повне та акуратне оформлення всіх звітів з ілюстраційним матеріалом (схем, таблиць), виділенням визначень понять, виконання самостійних завдань – 5 балів;

б) оформлення більшість звітів з частковим ілюстраційним матеріалом, виділенням визначень понять, виконання самостійних завдань – 4 балів;

в) оформлення більшість звітів з частковим ілюстраційним матеріалом, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 3 бали;

г) часткове оформлення фрагментів звітів за відсутністю ілюстраційного матеріалу, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 2 бали;

д) наявність фрагментів звітнього матеріалу – 1 бал.

Участь у дискусіях оцінюється в 2 бал.

6.2.2 Критерії оцінювання *самостійної роботи*:

Оцінювання самостійної роботи відбувається через захист звітів на практичних заняттях, де:

5 балів – здобувач/ка демонструє повне розуміння теми; може точно відповісти на всі запитання однокласників щодо даної теми; ділиться думками з іншими учасниками групи; говорить чітко впродовж 95-100% всього часу, використовує закінчення речення і не використовує слова помилково; застосовує відповідну лексику для аудиторії, розширює словниковий запас аудиторії, використовує нові слова для більшості слухачів; уважно слухає однокласників, детально відповідає на всі питання форми оцінювання і завжди дає оцінки на основі презентації, а не інших факторів;

4 бали – здобувач/ка демонструє розуміння теми; відповідає на більшість запитань однокласників щодо даної теми; говорить зрозуміло впродовж 80-90%

всього часу, використовує закінчення речення і не використовує слова помилково; застосовує відповідну лексику для аудиторії, розширює словниковий запас аудиторії; слухає одногрупників, відповідає майже всі питання форми оцінювання та інколи дає оцінки на основі презентації, а не інших факторів;

3 бали - здобувач/ка демонструє розуміння теми; відповідає на деякі запитання одногрупників щодо даної теми; говорить зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує деякі терміни, використовує слова помилково; слухає одногрупників, інколи ставить уточнюючі питання;

2 бали – здобувач/ка не демонструє розуміння теми; відповідає на деякі запитання одногрупників щодо даної теми; говорить зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує деякі терміни, використовує слова помилково; слухає одногрупників, уточнюючі питання не ставить;

1 бал - здобувач/ка демонструє розуміння теми, однак, не відповідає на жодні запитання одногрупників щодо даної теми; говорить не зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує терміни, використовує слова помилково; слухає одногрупників, уточнюючі питання не ставить.

6.2.3 Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

Контрольна робота містить десять запитань (2 бали за вичерпну відповідь на запитання) та дві задачі (10 балів), на які здобувач/ка зобов'язаний дати відповіді у письмовій формі. Максимальна кількість балів за відповіді на запитання контрольної роботи – 40.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання встановлюється:

40-35 балів – студент дав вичерпну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

34-30 балів – студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них.

29-25 балів – студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них.

24-20 балів – студент розкрив суть запитання, але у відповіді допущені помилки, які принципово не впливають на кінцеву суть відповіді, зроблена спроба навести потрібні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри.

0-19 балів – студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки.

Відповіді на задачі оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями.

6.3.4 Критерії оцінювання заліку:

Максимальна оцінка – 100 балів. Залік складається з двох рівнозначних теоретичних запитань(тести та відкриті питання). Максимальна кількість балів за кожне теоретичне запитання складає 50 балів:

- за повну відповідь, що містить взаємозв'язок основних понять та визначень і характеризується логічним та чітким викладенням матеріалу, здобувач/ка одержує 50 балів;
- якщо у відповіді розкрито сутність питання, але допущені не принципові помилки, відсутня необхідна деталізація, здобувач/ка одержує 41-49 балів;
- якщо у відповіді розкрито сутність питання, але допущені неправильні тлумачення, здобувач/ка одержує 31-40 балів;
- здобувач/ка не повністю розкрив сутність питання, але показує володіння матеріалом дисципліни, поняттями 21-30 балів;
- здобувач/ка не повністю розкрив сутність питання, у відповіді допущені грубі помилки – 11-20 бали;
- якщо у відповіді містяться принципові помилки, або повністю відсутня відповідь – 0-10 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Голінько В.І. Управління безпекою в професійній діяльності. Навчальний посібник. – Д.: НТУ «Дніпровська політехніка», 2018. – 157 с.

2. Голінько В.І., Чеберячко С.І. Практикум з охорони праці. Навчальний посібник - Д.: Державний ВНЗ «НГУ», 2011. – 270 с.

3. Методичні вказівки до виконання до виконання практичної роботи «Порядок розслідування нещасних випадків на виробництві» / В.І. Голінько, О.В. Безщасний, Ю.І. Чеберячко, С.І. Чеберячко, О.О. Яворська. – Дніпро: НТУ «ДП», 2020. – 30 с.

4. Практикум з надання першої медичної допомоги при нещасних випадках/ В.І. Голінько, В.Ю. Фрундін, Я.Я. Лебедев, С.І. Чеберячко, Г.П. Кривцун - Дніпропетровськ: НГУ, 2008 – 67 с.

5. Методичні вказівки та контрольні завдання з дисципліни «Управління безпекою, автономність та відповідальність в професійній діяльності» для студентів заочної форми навчання / Уклад. В.І. Голінько - Дніпропетровськ: НТУ «Дніпровська політехніка», 2018. – 15 с.

Допоміжні

1. Основи охорони праці: підручник / В.І.Голінько. – Д.:, НГУ, 2014. – 271 с.

2. Основи охорони праці: підручник./ К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін. — К.: Основа, 2003 — 472 с.

3. Цивільний захист. Навчальний посібник / Зеркалов Д.В., Міхеєв Ю. В., Праховник Н.А., Землянська О. В. – К.: «Основа». 2014. – 234 с.

4. Безпека людини у життєвому середовищі: Навч. посібник / В.І. Голінько, М.В. Шибка, О.В. Безщасний; За ред. В.І. Голінька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Д.: Національний гірничий університет, 2008. – 191с.

5. Безпека людини у надзвичайних ситуаціях: Навч. посібник / За ред. В.І. Голінька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Д.: Національний гірничий університет, 2008. – 161 с.

Інформаційні ресурси

1 <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.

2 <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.

3 <http://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.

4 <http://www.fssu.gov.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.

5 <http://www.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

6 <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».